

УДК 351.756:343.1

С.С. КУДІНОВ, Інститут підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого

ВПЛИВ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ІНОЗЕМЦІВ НА РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

Ключові слова: вплив правового статусу іноземців, розслідування злочинів

За даними Держкомстату в 2006 р. Україну відвідали 19120000 іноземців, у 2007 р. цей показник склав 23120000 осіб [1, с.3]. Перебування на території нашої держави великої кількості іноземців є передумовою того, що за певних обставин вони можуть стати учасниками кримінального судочинства. Зокрема, за даними МВС України в 2002-2007 роках іноземцями в Україні скоєно 11880 злочинів, з них в 2007 році 1704 злочини, в той же час лише в 2007 році 1294 іноземці були визнані потерпілими від злочинів [2].

Питання особливостей розслідування злочинів, що вчинені іноземцями, досліджувалися О.І. Бастрикіним, Р.С. Белкіним, Н.О. Жуковою, І.І. Когутичем, А.Г. Крамаревим, В.С. Кузьмічовим, В.П. Лавровим, О.І. Олександровою, Л.Д. Удаловою, Л.Г. Шарай та іншими. Окремі вчені звертали увагу на необхідність врахування під час розслідування особливостей правового статусу іноземців, зокрема Р.С. Белкін [3, с.931-938], Н.О. Жукова [4], О.І. Олександрова [5], І.І. Когутич [6, с.287-330], Л.Д. Удалова [7, 8]. Проте, ними недостатню увагу приділено проблемі впливу правового статусу іноземця на організацію розслідування справи. Практика свідчить, що такий вплив правового статусу особи має істотне криміналістичне значення. Тому метою цієї статті є дослідження впливу правового статусу іноземців в Україні на розслідування злочинів. Її новизна полягає у виокремленні найбільш типових форм означеного впливу.

Розслідування справи – це стадія кримінального процесу, в ході якої органи дізнання й досудового слідства виконують передбачені кримінально-процесуальним законом дії та приймають рішення для збору і перевірки доказів, швидкого та повного розкриття злочинів, притягнення як обвинувачених осіб, що їх вчинили; вживають заходи для запобігання злочинам, з'ясування й усунення причин та умов, що сприяють вчиненню злочинів, а також заходів, які забезпечують відшкодування збитків, завданих злочином [9, с.243]. Під «впливом» слід розуміти «дію або систему дій, спрямованих на кого- або на що-небудь» [10, с.45].

Поняття «статус» походить від латинського слова «status» - стан, положення, та означає: становище, стан (у міжнародному праві), або сукупність прав і обов'язків громадянина або юридичної особи [11, с.830]. У юридичній науці під правовим статусом розуміють сукупність прав і обов'язків фізичних та юридичних осіб [12, с.44].

Правовий статус іноземців визначається внутрішнім законодавством кожної держави. Так, ст.2 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» [13] встановлює, що іноземці мають ті ж права і свободи та виконують ті ж обов'язки, що і громадяни України, за деякими, передбаченими законодавством, винятками, тобто існує певна відмінність у правовому статусі іноземців, що встановлена українським законодавством.

Це зумовлено багатьма факторами, але, перш за все, залежить від соціально-економічних і політичних умов у відповідній країні, характеру й цілей внутрішньої і зовнішньої політики держави, рівню розвитку в ній демократії і культури, від історичних і національних традицій, міжнародного клімату [14, с.19].

Іноземні громадяни – це особи, які перебувають на території однієї держави та мають громадянство іншої держави [9, с.159]. Тому однією з особливостей правового статусу іноземця, як фізичної особи, є певні

особливості існування самого інституту правого статусу, оскільки для нього фактично існує два правових статуси: один, що існує на батьківщині іноземця, другий - у країні його перебування – Україні, що безумовно потрібно враховувати при організації розслідування у кримінальній справі та в разі проведення окремих слідчих дій. Наприклад, окремим іноземцем буде не зрозумілим їх попередження про кримінальну відповідальність за завідомо неправдиві показання, тому доречно перед початком слідчої дій з іноземцем роз'яснити останньому, що це особливість кримінального судочинства України і вона є аналогом загально відомого інституту дачі показів під присягою. Так само відмова слідчого затриманому іноземцю в праві на телефонний дзвінок, оскільки таке право підозрюваного не передбачено КПК України, може бути розцінена іноземцем як грубе порушення його прав. Крім того, на іноземця державою, громадянином якої він є, можуть бути покладені додаткові обов'язки, наприклад щодо нерозголошення відомостей, що містять державну, комерційну або професійну таємницю на його батьківщині, дотримання певних релігійних або соціальних норм (заборона жінкам відкривати обличчя, особливості релігійних постів та ін.), що безумовно потрібно враховувати при організації досудового слідства у кримінальній справі та під час підготовки до проведення слідчих дій з іноземцем.

Відповідно до ст.26 Конституції України «іноземці й особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими ж правами й свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України - за винятками, установлені Конституцією, законами чи міжнародними договорами України» [15, с.9]. Наявність в Основному Законі держави норми щодо можливості встановлення для іноземців винятків (обмежень) є правовою підставою для встановлення певних особливостей правового статусу іноземців в Україні. Це

зумовлено тим, що іноземці певною мірою є «чужинцями» для нашої держави і наслідки потрапляння їх у сферу юрисдикції держави є теж специфічними. З огляду на це, встановлення особливостей правового статусу для іноземців є засобом, з одного боку, захисту державою своїх життєво важливих інтересів, наприклад, заборона в'їзду небажаних осіб, з іншого - засобом імплементації (введення) іноземців у правове середовище України (потрапляння під юрисдикцію держави перебування), наприклад, необхідність отримання дозволу (візи) для прибуття в Україну.

Конституцією України, законами України гарантовані загальновизнані права та обов'язки особи в Україні, дія яких розповсюджується на іноземців, проте відповідними нормативно-правовими актами: Законами України «Про громадянство», «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», «Про біженців», «Про імміграцію», постановами Кабінету міністрів України, деякими іншими нормативними актами органів виконавчої влади в Україні та Міжнародними угодами України встановлено певні особливості правового статусу осіб, що не є громадянами України під час їх прибуття і перебування в Україні. Такими є Правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію, затверджені Постановою Кабінету міністрів України від 29.12.1995 р. за № 1074, Положення про прийом іноземців та осіб без громадянства на навчання до вищих навчальних закладів, затверджене Постановою Кабінету міністрів України від 5.09.1998 р. № 1238, Порядок оформлення візових документів для в'їзду в Україну затверджений Постановою Кабінету міністрів України від 20.11.1999 р. № 227, Інструкція про порядок продовження терміну перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства, затверджена Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 01.12.2003 р. № 1436, Інструкція про порядок передачі підрозділами Прикордонних військ

Україні іноземних громадян та осіб без громадянства, що є порушниками законодавства України про державний кордон і правовий статус іноземців, приймання зазначених осіб органами МВС України, їх утримання та видворення за межі держави, затверджена Наказом Державного комітету у справах охорони державного кордону України від 25.12.1997 р. № 477/877, Інструкція про порядок функціонування в органах внутрішніх справ та органах охорони державного кордону України обліку осіб, затриманих за порушення законодавства України про державний кордон та про правовий статус іноземців, затверджена Наказом МВС України, Державного комітету у справах охорони державного кордону України від 29.07.2002 р. № 723/435, Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні, затверджене Указом Президента України від 10.06.1993 р. та інші.

На наш погляд, найбільш значущими для розслідування є особливості правового статусу іноземців, які пов'язані: з порядком прибуття іноземців на територію України, з порядком набуття іноземцем відповідного правового статусу в Україні, режимом перебування іноземця на території України, порядком виїзду іноземця з України, режимом доступу іноземців до певних видів інформації, специфікою процесуальної форми проведення окремих слідчих дій.

Особливий порядок прибуття на територію України визначений у: ст.25 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», Законі України «Про біженців», ст.11 Закону України «Про імміграцію», ст.ст.11-17 Постанови Кабінету міністрів України «Про правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію», Постанови Кабінету Міністрів України № 227 від 20.02.1999 р. «Про запровадження нового порядку оформлення візових документів для в'їзду в Україну». Особливість цього порядку полягає у необхіднос-

ті отримання дозволу (візи) на прибуття до України. Певним особам може бути відмовлено у відвіданні нашої держави, що може бути пов'язане з необхідністю реєстрації паспортних документів тощо.

Відповідно до «Правил в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду», реєстрація іноземців в Україні здійснюється: Державною прикордонною службою України в пунктах пропуску через державний кордон України, в Міністерстві закордонних справ України. Слідчий з метою отримання інформації щодо місця перетину іноземцем державного кордону України, документів, на підставі яких він перетинав державний кордон, може звернутися з відповідним запитом до зазначених державних органів.

Значення цієї особливості правового статусу іноземців для розслідування означає, що кожен іноземець прибуває до України в установленому порядку, який полягає: по-перше, у наявності в іноземця необхідних документів на право перетину державного кордону України, по-друге, здійснення перетину державного кордону України має відбуватися відповідно до порядку, встановленого чинним в Україні законодавством: в місцях пропуску через державний кордон України, з пред'явленням відповідних документів та дотриманням правил перетину державного кордону і правил поведінки у пунктах пропуску.

Дотримання іноземцем порядку прибуття на територію України є однією з умов, за яких останній може без перешкод перебувати на території України. За умов його порушення останній підлягає адміністративній відповідальності. У випадку виявлення слідчим факту незаконного перетину іноземцем державного кордону України, слідчий, відповідно до вимог ч.6 ст.6 КПК України, повинен виділити з кримінальної справи матеріали для притягнення іноземця до адміністративної відповідальності за незаконний перетин державного кордону.

Інформація, що накопичується у пунктах перетину іноземцями державного кордону України, може бути корисною слідчому під час розслідування. Зокрема, під час перевірки іноземця на причетність до скоєного злочину (час прибуття в Україну), відомостей щодо особи іноземця, які останній повідомляє правоохоронним органам України (в тому числі при втраті документів, що посвідчують особу іноземця).

Порядок набуття іноземцем відповідного правового статусу іноземного громадянина, особи без громадянства, біженця, іммігранта, дипломатичного працівника в Україні, встановлений у ст.2 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», ст.ст.1, 9 Закону України «Про імміграцію», ст.ст.9-17 Закону України «Про біженців», Наказі Комітету у справах охорони державного кордону України від 25.07.2001 р № 440 «Про запровадження імміграційної картки іноземця».

Особливість порядку набуття іноземцями певних правових статусів пов'язана як з необхідністю ідентифікації останніх, так і з розповсюдженням на них юрисдикції України. Зокрема це стосується дипломатів, представників іноземних держав, організацій, які наділені імунітетом від кримінальної юрисдикції України лише після підписання відповідних угод між компетентними органами України та іноземної держави (організації), а також після їх акредитації в Україні. Набуття будь-якого статусу - це процедурне питання, що окремо регулюється чинним законодавством (отримання статусу біженця та ін.).

Крім того, наприклад, під час розслідування кримінальних справ за ознаками ст.332 КК України особи, що організували переправлення через державний кордон України іноземців з метою отримання притулку від переслідування, можуть звільнитися від кримінальної відповідальності на підставі ст.39 КК України (крайня необхідність). На нашу думку, це може мати місце, коли під час розслідування буде доведена об'єктивність по-

гроз життю іноземців, що незаконно перетнули державний кордон України з метою отримання притулку. Встановлення наявності загрози життю біженців в іноземній державі необхідно здійснювати шляхом направлення клопотання про надання правової допомоги до правоохоронних органів цієї держави. Відомості, необхідні для з'ясування зазначених обставин, також рекомендується отримувати шляхом направлення відповідного запиту до МЗС України щодо роз'яснення стану справ у конкретній державі, в тому числі наявності збройного конфлікту, громадянської війни, переслідувань певних верств населення, роз'яснень ООН, Ради Європи, МЗС України щодо подій у конкретній країні.

Аналіз нормативно-правових актів, що регулюють правовий статус іноземців в Україні, дає можливість виділити 4 групи таких громадян, щодо яких чинним законодавством встановленні особливості правового статусу, що має бути врахованим у разі потрапляння таких осіб в сферу кримінального судочинства:

- 1) іноземні громадяни - особи, які не перебувають у громадянстві України і є громадянами (підданими) іншої держави або держав;
- 2) особи без громадянства – фізичні особи, яких жодна держава відповідно до норм свого законодавства, не вважає своїм громадянином;
- 3) біженці – особи, які не є громадянами України і внаслідок цілком обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань, перебувають за межами країни своєї громадянської належності та не можуть користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого постійного проживання, не можуть чи не бажають повертатися до неї внаслідок зазначених побоювань;

4) представники іноземних держав і міжнародних організацій, що користуються дипломатичними привілеями і імунітетами та члени їх сімей.

Значимість зазначеної класифікації для організації розслідування і тактики проведення слідчих дій з іноземцями полягає в тому, що для кожної окремої категорії іноземців під час розслідування існують особливості їх правового статусу і режиму прибуття та перебування на території України, які визначені відповідними нормативними актами та КПК України (Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»; Закон України «Про біженців»; Указ Президента України від 10.06.1993 р. № 198/93 «Про Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні»). Наприклад, представники кожної з зазначених груп іноземців, перебуваючи на території України, повинні мати документи, що підтверджують їх відповідний правовий статус і дають право перебування на території нашої держави протягом певного строку. Для громадян іноземної держави це документ, що посвідчує їх громадянство (паспорт), для біженців - це посвідчення біженця, для дипломатів - це відповідний дипломатичний паспорт і картка до нього; у випадку скоєння іноземним громадянином злочину на території України та обрання щодо нього запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, відповідно до ст.161 КПК України, слідчий зобов'язаний направити копію постанови про арешт іноземного громадянина до МЗС України з метою повідомлення дипломатичного представництва іноземної держави, громадянином якої є арештований. Щодо осіб без громадянства направлення такої копії постанови законом не передбачено. Отже, виділення у чинному законодавстві певних категорій іноземців пов'язано зі встановленням для них і відповідних особливостей режиму перебування в Україні, що відрізняється від режиму перебування інших іноземців. Тому слідчий,

готуючись до розслідування кримінальної справи в цілому або до проведення слідчої дії з іноземцем, повинен встановити, до якої саме категорії іноземців, визначених чинним законодавством, відноситься іноземець, що є учасником розслідування у справі. Після цього слідчому необхідно шляхом дослідження нормативно-правових актів, що визначають особливості правового статусу відповідної категорії іноземців, з'ясувати особливості правового статусу конкретного іноземця та можливий вплив цих особливостей на процес розслідування, наприклад, термін і законність перебування іноземця в Україні. Закінчення строку дії візи у іноземного громадянина для перебування на території України потребує вирішення слідчим питання щодо необхідності проведення всіх можливих слідчих дій з іноземцем до його виїзду за межі нашої держави, продовження іноземцю терміну перебування в Україні або навіть ініціювання обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. З'ясування особливостей режиму перебування іноземців в Україні надасть можливість слідчому більш ефективно організувати розслідування у справі або провести окрему слідчу дію. Крім того, встановивши це, слідчий не допустить порушення законодавства під час роботи з іноземцем, а також це дасть змогу запобігти ймовірній протиправній поведінці іноземця, наприклад, порушення ним правил прибуття і перебування на території України.

Особливості перебування іноземців на території України врегульовані ст.ст.18-28 Постанови Кабінету міністрів України № 1047 «Про правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію», ст.ст.3, 14,18-22 Закону України «Про біженців», Наказом МВС України від 01.12.2003 р. № 1456 «Про затвердження Інструкції про порядок продовження терміну перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства», ст.ст.3, 20 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без

громадянства» та іншими нормативними документами, і мають суттєве значення для організації роботи у кримінальній справі, що пов'язана з участю іноземців.

Так, для іноземців можуть бути встановлені обмеження в пересуванні і виборі місця проживання, коли це необхідно для забезпечення державної безпеки, громадського порядку, захисту прав і законних інтересів громадян. Також перебування іноземців та осіб без громадянства в окремих місцевостях із контрольованим порядком в'їзду дозволяється лише на підставі: віз для перебування в Україні (із зазначенням конкретної місцевості), що видаються дипломатичними представництвами і консульськими установами України за кордоном; дозволів органів внутрішніх справ, що видаються іноземцям та особам без громадянства, які прибули в Україну на запрошення організацій, що приймають, на підставі письмових звернень цих організацій, погоджених у встановленому порядку, а тих, що прибули по лінії постійних іноземних представництв чи у приватних справах або постійно проживають в Україні, - на підставі їх особистої письмової заяви. На прохання організацій, що приймають іноземців та осіб без громадянства, цим особам може бути видано дозвіл на багаторазові в'їзди до цих місцевостей. Такі особливості перебування іноземців в Україні слідчий повинен враховувати під час визначення ним часу і місця проведення слідчих дій за участю іноземця.

Особливості виїзду іноземців з України регулюється ст.26 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», ст.ст.15,16 Постанови Кабінету Міністрів України «Про правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію» та іншими нормативними документами. Зазначена особливість також повинна враховуватись і використовуватись слідчим під час розслідування. Наприклад, виїзд іноземців з України може бути не дозволений,

якщо: щодо нього ведеться дізнання чи досудове слідство або кримінальна справа розглядається судом – до закінчення провадження у справі, його засуджено за вчинення злочину – до відбування покарання або звільнення від покарання, його виїзд суперечить інтересам забезпечення безпеки України до припинення обставини, що перешкоджають виїзду, або якщо іноземець притягується до кримінальної відповідальності.

Цю особливість правового статусу необхідно враховувати під час розслідування з таких міркувань. По-перше, строк виїзду іноземця за межі України може бути встановлений як чинним законодавством України, наприклад, термін дії візи, так і уповноваженими на це особами або самим іноземцем, наприклад, рішення суду щодо видворення іноземця за порушення міграційного законодавства або закінчення терміну путівки, відрадження, що не завжди збігається інтересами кримінального судочинства. В той же час іноземець може бути потрібний слідчому для проведення слідчих дій за його участю в Україні. Ця обставина може вплинути на організацію розслідування і тактику дій слідчого під час розслідування щодо порядку і швидкості самого розслідування або проведення окремих слідчих дій з іноземцями чи необхідністю вирішення питання щодо продовження терміну перебування іноземця в Україні. По-друге, чинне законодавство надає можливість слідчому регулювати термін виїзду іноземців за межі України, наприклад, шляхом ініціювання обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою або винесення постанови про заборону виїзду за межі України відповідно до ст.98-1 КПК України чи надання сприяння іноземцю у продовженні терміну перебування в Україні у встановленому порядку. В залежності від ситуації, що складається у кожній справі, слідчий повинен обрати більше ефективний спосіб вирішення цього питання, у відповідності до чинного законодавства. Такий підхід відповідає криміналістичним рекоменда-

ціям щодо ситуативного підходу до прийняття рішення. Недопустимою є практика вилучення слідчим, органом дізнання у іноземців документів, що посвідчують їх особу, без обрання запобіжного заходу у вигляді взяття під варту, оскільки це порушує права особи іноземця і фактично робить його порушником міграційного законодавства України. В такому випадку слідчий створює ситуацію, за якої іноземець перебуває на території нашої держави без відповідних документів. По-третє, обставини перетину державного кордону України, виїзду іноземця за межі території України під час розслідування кримінальних справ за ознаками злочинів, передбачених ст.201 (контрабанда), ст.305 (контрабанда наркотичних засобів, їх аналогів і прекурсорів), ст.332 (незаконне переправлення осіб через державний кордон України) поряд з іншими можуть входити до предмету доказування (обставин, що підлягають з'ясуванню під час розслідування) у кримінальній справі, а тому підлягають обов'язковому з'ясуванню шляхом проведення слідчих дій, таких як огляд місця події, відтворення обстановки і обставин події, проведення виїмок документів, що підтверджують факт, час і місце перетину державного кордону, а також витребування необхідної інформації шляхом направлення запитів до ДПС України, ДМС України, клопотань про надання правової допомоги до правоохоронних органів іноземних держав та ін.

В Україні встановлено окремий режим доступу іноземців до певних видів інформації, зокрема інформації з обмеженим доступом (ст.30 Закону України «Про інформацію»): таємної і конфіденційної. Встановлення обмежень для іноземців відносно такої інформації є засобом захисту інтересів нашої держави, а також підприємств, установ, організацій, окремих громадян. Особливості режиму доступу іноземців до інформації з обмеженим доступом регулюються Законами України «Про інформацію», «Про державну таємницю» та іншими нормативними документами.

Крім того слід зазначити, що з метою охорони державної таємниці, в Україні поряд з обмеженням доступу окремих іноземців до державної таємниці впроваджуються і обмеження щодо перебування та діяльності в Україні іноземців, їх доступу до державної таємниці, а також розташування і переміщення об'єктів і технічних засобів, що їм належать (ст.33 Закону України «Про державну таємницю»).

Значення цієї особливості правового статусу іноземців в Україні має декілька аспектів: по-перше, під час організації і проведення конкретної слідчої дії з іноземцем слідчий повинен вжити заходів щодо недопущення порушення зазначеного режиму в частині надання можливості іноземцю ознайомитися з інформацією із обмеженим доступом; по-друге, у разі необхідності ознайомити іноземця з інформацією із обмеженим доступом, слідчий повинен дотримуватися порядку ознайомлення іноземців з інформацією такого роду, встановленого чинним законодавством; по-третє, слідчому під час розслідування кримінальних справ відносно іноземців, з метою забезпечення завдань, що покладені на СБ України, відповідно до ст.23-1 КПК України та Закону України «Про контррозвідальну діяльність», необхідно запобігати розголошенню таємної (конфіденційної) інформації, випадкам втрат матеріальних носіїв цієї інформації, заволодінню секретною інформацією іноземними державами, іноземними юридичними особами, іноземцями, яким не надано допуску та доступу до неї.

Особливості проведення окремих слідчих дій з іноземцями встановлені статтями 3, 19, 31, 45, 69, 161, 182 КПК України, що передбачає необхідність вжиття слідчим як організаційних заходів, наприклад, підшукання перекладача, переклад документів на мову, якою володіє іноземець, виклик представників дипломатичної установи, так і дотримання певної процесуальної процедури, наприклад, присутності захисника під час проведення слідчих дій з обвинуваченим-

іноземцем, який не володіє мовою кримінального судочинства та ін.

Таким чином, найбільш типовими формами впливу правового статусу іноземця на процес розслідування можуть бути створення (або існування) труднощів для організації розслідування справи загалом, проведення окремих слідчих дій, наявність спеціальної процесуальної процедури проведення певних слідчих дій, що може зумовити потребу обрання чи розроблення окремих тактичних прийомів, які варті на використання під час розслідування.

Враховання слідчим можливого впливу особливостей правового статусу іноземців на процес розслідування дозволить слідчому більш ефективно організувати розслідування у кримінальній справі, уникнути порушень прав людини під час розслідування.

У зв'язку з наведеним перспективним для дослідження є питання порядку і засобів встановлення слідчим особливостей правового статусу відповідних категорій іноземців під час розслідування, врахування і використання цих особливостей під час розслідування, удосконалення кримінально-процесуального закону, що регламентує правовий статус іноземців під час розслідування.

ЛІТЕРАТУРА

1. 23120000 иностранцев // 15 минут. – 2008. – № 32 (139). – С. 3
2. Статистичні звіти Департаменту інформаційних технологій МВС України за 12 місяців (1999-2007 р.).
3. Криміналістика : учеб. для вузов / [Аверьянова Т.В., Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р.] / под ред. Р.С. Белкина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : НОР-МА, 2006. – 992 с.
4. Жукова Н. А. Некоторые положения о правовом статусе иностранных граждан в уголовном процессе Российской Федерации / Н. А. Жукова // Права граждан, правоохранительная и правоприменительная деятельность в России и Украине : состояние и перспективы развития : материалы международной науч.-практ. конф. адъюнктов, аспирантов и магистров. - Вып. № 1. - Белгород : ОниРИО БелЮИ МВД России, 2003. – С. 112-114.
5. Александрова О. И. Уголовно-процессуальные и криминалистические особенности возбуждения и расследования уголовных дел с участием иностранных граждан: автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Уголовный процесс; криминалистика и судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность» / О. И. Александрова. – М., 2001. – 20 с.
6. Когутич І. І. Криміналістика: Особливості методики розслідування окремих видів злочинів: тексти лекцій / І. І. Когутич. – Львів : Тріада плюс, 2006. – 456 с.
7. Удалова Л. Д. Імунітет у кримінальному процесі України / Л. Д. Удалова // Право України. – 2003. – № 7. – С. 77-80.
8. Удалова Л. Д. Допит громадян іноземних держав: деякі особливості / Л. Д. Удалова // Право : Вісник Одеськ. ін-ту внутр. справ. – 2002. – № 3. – С. 80-83.
9. Юридичні терміни : тлумачний словник / за заг. ред. В. Г. Гончаренка. – 2-ге вид., стереотипне. – К. : Либідь, 2004. – 320 с.
10. Короткий тлумачний словник української мови / під ред. Д. Г. Гринчишина. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К. : Рад. шк., 1988. – 320 с.
11. Сучасний тлумачний словник української мови : 65000 слів / за заг. ред. В. В. Дубічинського. – Харків : Школа, 2006. – 1008 с.
12. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол. : Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К. : «Укр. енцикл.», 1998. – Т. 5. – 736 с.
13. Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» : від 04.02.1994 р. // ВВР України. – 1994. - № 23. – Ст. 161.
14. Тодька Ю. Н. Конституційно-правовий статус іноземців і беженців в Україні : учеб. пособие / Ю. Н. Тодька. –

Харьков : Факт, 1998. – 104 с.

15. Конституція України : Прийнята на

п'ятій сесії Верховної Ради України
28.06.1996 р. – К. : Феміна, 1999. – 64 с.

Кудінов С. С. Вплив правового статусу іноземців на розслідування злочинів / С. С. Кудінов // Форум права. – 2008. - № 3. – С. 265-273 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2008-3/08kssnpz.pdf>

Розглянуто природу виникнення особливостей правового статусу іноземців на території України; проаналізовано окремі нормативні акти, які встановлюють такі особливості та сутність останніх. Досліджено питання впливу правового статусу іноземців на організацію розслідування злочинів.

***

Кудінов С.С. Влияние правового статуса иностранцев на расследование преступлений

Рассмотрена природа возникновения особенностей правового статуса иностранцев на территории Украины; проанализированы отдельные нормативные акты, которые устанавливают такие особенности и сущность последних. Исследованы вопросы влияния правового статуса иностранцев на организацию расследования преступлений.

***

Kudinov S.S. Influence of a Legal Status of Foreigners on Investigation of Crimes

The nature in occurrence of features for a legal status of foreigners in territory of Ukraine is considered; separate statutory acts which establish such features and essence of the last are analyzed. Questions of influence of a legal status of foreigners on the organization of investigation in crimes are investigated.

Форум права Форум